

NOKUTs tilsynsrapporter

Høgskolen i Finnmark

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen

April 2012

Institusjon:	Høgskolen i Finnmark
Dato for vedtak:	24.04.12
Sakkyndige:	Helga Marie Johannsen Roger Säljö Karl Elling Ellingsen Marte Hafr
Saksnummer:	09/332

Forord

I følge lov om universiteter og høyskoler skal alle institusjoner som tilbyr høyere utdanning ha et system for kvalitetssikring av utdanningen. NOKUT har fått i oppdrag å evaluere institusjonenes system for kvalitetssikring. Det skal ikke gå mer enn seks år mellom hver gang en institusjon sitt kvalitetssystem blir evaluert.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark besøkte institusjonen 24. august 2011 og 22.–23. september 2011, og leverte sin rapport 16. januar 2012. Komiteen hadde følgende sammensetning:

- Høgskolelektor Helga Marie Johannesen (leder)
- Professor Karl Elling Ellingsen
- Professor Roger Säljö
- Student Marte Hafr

Rådgiver i NOKUT, Knut Arild Nydal, var komiteens sekretær. NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved Høgskolen i Finnmark som har bidratt til komiteens arbeid gjennom intervjuer mv.

Denne tilsynsrapporten består av rapporten fra den sakkyndige komiteen og Høgskolen i Finnmark sin uttalelse til den sakkyndige rapporten. Begge disse dokumentene var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 24. april 2012, hvor følgende vedtak ble fattet:

System for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark godkjennes.

Oslo, 24. april 2012

Terje Mørland
direktør

Alle NOKUTs vurderinger er offentlige og denne, samt tilsvarende tilsynsrapporter, vil være elektronisk tilgjengelig på nettsidene våre: www.nokut.no/NOKUTs-publikasjoner

Innhold

1	Evaluering av universiteters og høgskolers system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten	1
1.1	Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark 1	
2	Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Finnmark	2
2.1	Presentasjon	2
2.2	Komiteens utgangspunkt for evalueringen	4
2.3	Opplegg for hovedbesøket ved institusjonen.....	5
3	Innretningen på evalueringen – de to fokusområdene	5
3.1	Ledelsesforankringen av kvalitetsarbeidet	5
3.1.1	Presentasjon.....	5
3.1.1	Komiteens kommentarer og vurderinger.....	6
3.2	Evalueringsordningene	8
3.2.1	Presentasjon.....	8
3.2.1	Komiteens kommentarer og vurderinger.....	9
4	Konklusjon – har Høgskolen i Finnmark et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanningen?	9
5	Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet	11
6	Vedlegg.....	12
6.1	Dokumentasjon fra Høgskolen i Finnmark	12
6.2	Program for den sakkyndige komiteens hovedbesøk ved institusjonen	13
6.3	Sakkyndig komité's mandat.....	13
6.4	NOKUTs evalueringskriterier	14
6.5	Uttalelse til rapporten fra Høgskolen i Finnmark	16

1 Evaluering av universiteters og høyskolars system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten

I forskrift til *lov om universiteter og høyskoler* heter det at «Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet» (§ 2–1, (1)).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Innenfor rammene av lov og forskrift er det institusjonene selv, som ut fra egen størrelse, faglige profil og andre forhold ved institusjonen, bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003, og innledet våren 2009 sin andre runde med slike evalueringer. Evalueringskriteriene er i andre runde i større grad rettet inn mot å vurdere institusjonenes bruk og nytte av kvalitetssikringssystemene.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstillende oppfyller kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på samtaler med relevante aktører ved institusjonen. Det gjennomføres to institusjonsbesøk. Under det innledende besøket diskuterer institusjonsledelsen og evalueringskomiteen status i kvalitetsarbeidet og innretningen på evalueringen. Komiteens hovedbesøk ved institusjonen vil inneholde samtaler med ulike grupper og aktører. Komiteen kan her velge å gå mer detaljert inn i utvalgte deler av institusjonens kvalitetssikringssystem og kvalitetssikringsarbeid.

1.1 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark

Den sakkyndige komiteen som har evaluert systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark, har bestått av:

- Høgskolelektor Helga Marie Johannesen, Diakonhjemmet Høgskole (leder)
- Professor Roger Säljö, Göteborgs universitet
- Professor Karl Elling Ellingsen, Høgskolen i Sør-Trøndelag
- Student Marte Hafr, Høgskolen i Oslo

Rådgiver Knut Arild Nydal i NOKUT har vært komiteens sekretær. Komiteen besøkte institusjonen 24. august og 22. – 23. september 2011. Ved hovedbesøket hadde komiteen samtaler med ledelsen, styret, dekaner, instituttledere, fagansvarlige i undervisnings- og forskerstillinger, representanter for studieadministrasjonen, studenttillitsvalgte og studenter. Oversikt over tilsendt dokumentasjon og

program for hovedbesøket er lagt ved. Før rapporten ble avlevert har institusjonen sett et utkast til rapport for å vurdere eventuelle feil eller misforståelser.

2 Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Finnmark

2.1 Presentasjon

Høgskolen i Finnmark ble etablert 1. august 1994 og er en middels stor norsk høgskole med om lag 1800 studenter og 240 tilsatte. Høgskolen er resultatet av at tre statlige høgskoler i Alta og Hammerfest ble slått sammen som en del av Høgskolereformen i 1994. Høgskolene som fusjonerte, var Finnmark sykepleierhøgskole, Finnmark distriktshøgskole og Alta lærerhøgskole.

Høgskolen i Finnmark framstår i dag med tre avdelinger hvis faglige profil i betydelig grad korresponderer med og viderefører moderinstitusjonenes fagportefølje. Avdelingene er:

- Avdeling for helsefag
- Avdeling for nærings- og sosialfag (NSF)
- Avdeling for pedagogiske og humanistiske fag (PHF)

Avdeling for helsefag er lokalisert til Hammerfest. Avdelingen har studietilbudet treårig bachelor i sykepleie, samt tre videreutdanningstilbud. For 2012 er det planlagt oppstart av en fireårig nettbasert bachelor i sykepleie. Avdelingen har om lag 200 studenter og 24 faglige tilsatte.

Avdeling for NSF er tilknyttet hovedcampus i Alta. Avdelingen tilbyr utdanning på bachelornivå innenfor flere treårige program som er rettet inn mot yrker både innen privat og offentlig sektor. Det tilbys en toårig master i reiseliv, samt en rekke studietilbud som er av ettårig omfang/ 60 stp. Avdeling for nærings- og sosialfag har om lag 900 studenter og 65 faglige tilsatte.

Avdeling for PHF har et bredt utdanningstilbud som omfatter grunnskolelærerutdanning, førskolelærerutdanning, bachelor i idrett og friluftsliv, praktisk-pedagogisk utdanning og erfaringsbasert mastergrad i spesialpedagogikk og tilpasset opplæring. Avdelingen har videre en rekke videreutdannings- og etterutdanningstilbud. En rekke av disse tilbudene er desentraliserte. Avdelingen har om lag 700 studenter og 60 faglig tilsatte.

Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Finnmark ble vedtatt av høgskolestyret i 2003 og kom til å omfatte hele institusjonen. Etter en implementeringsperiode ble det første gang revidert i februar 2005. Kvalitetssystemet ble evaluert av NOKUT i løpet av 2005 i første runde, og systemet ble godkjent av NOKUTs styre i desember 2005. Systemet er seinere revidert i 2011 og forelagt NOKUT for evaluering i annen runde.

Høgskolen i Finnmark framholder at studiekvalitetsarbeidet ved institusjonen skal drives innenfor de økonomiske og organisatoriske rammene som er fastsatt av høgskolestyret med særlig vekt på Strategiplan for 2009 – 2012. Denne strategiplanen har to sentrale målformuleringer, som har følgende ordlyd: «Høgskolen i Finnmark skal tilby studieprogrammer av høy kvalitet og som er i samsvar med

regionens behov» og dernest «Vi skal arbeide systematisk med å forbedre kvaliteten på vår undervisning og vår infrastruktur». Handlingsplanen for studiekvalitet konkretiserer de strategiske målene. Kvalitetssystemet er strukturert ut fra begrepene «styringskvalitet, inntakskvalitet, programkvalitet, undervisningskvalitet, resultat-kvalitet og rammekvalitet». Høgskolen i Finnmark presiserer at denne strukturen og disse begreper er selve fundamentet i høgskolens kvalitetssystem.

NOKUTS evalueringsrapport fra 2005 inneholdt flere anbefalinger for videre utvikling av kvalitetsarbeidet ved institusjonen. Det ble pekt på betydningen av at høgskolen burde arbeide videre med å dokumentere rapporteringsrutiner og informasjonsflyt i kvalitetssystemet mer presist, og at det burde avklares og dokumenteres mer eksakt hvem som rapporterer hvilken informasjon til hvilket tidspunkt. Det ble videre pekt på at årshjul og prosedyrebeskrivelser burde legges innenfor rammene av systemet. Ytterligere ble det anbefalt å styrke studentmedvirkningen i kvalitetsarbeidet, og at det burde utvikles rutiner for kvalitetssikring av praksis for de utdanningene hvor denne inngår. Det ble også tilrådd å avklare LMUs rolle i kvalitetssystemet mer presist.

Høgskolen i Finnmark redegjorde gjennom sitt posisjonsskriv og gjennom ledelsens innledende møte med den sakkyndige komiteen for hvordan institusjonen mener å ha fulgt opp NOKUTs anbefalinger fra den første evalueringen i 2005. Det har skjedd gjennom flere tiltak og prioriteringer. I det reviderte kvalitetssikringssystemet har man mer eksplisitt angitt hvem som rapporterer hva og når, og i 2010 ble weben videreutviklet for å gjøre det nettbaserte kvalitetssystemet mer brukervennlig. Årshjulet og prosedyrebeskrivelsene er videre blitt innarbeidet i kvalitetssystemet og lagt ut i kvalitetshåndboka på høgskolens hjemmesider.

Det er satt i gang flere tiltak for å få studentene aktivt med i kvalitetsarbeidet. Det er tilsatt parlamentsleder og organisasjonssekretær, og rektor og sentrale ledelsesorganer holder møter med studenttillitsvalgte på mer systematisert basis. Rutiner for å kvalitetssikre praksis er innarbeidet i alle utdanninger med egne planverk for praksis. Det er også laget egne prosedyrebeskrivelser for å følge opp avvik på dette området. Læringsmiljøutvalget og kvalitetsutvalget ble i 2010 slått sammen til Utdannings- og læringsmiljøutvalget. Med denne organisatoriske justeringen forsøker høgskolen å arbeide mer helhetlig med kvalitetsspørsmål og å lette oppfølgingen av avvikene.

I notatet om *status og utfordringer i kvalitetsarbeidet* som NOKUT etterspurte til det innledende møtet med høgskolens ledelse, peker høgskolen på noen av sine sentrale kvalitetsutfordringer. På nivået kvalitetssystemets funksjon vil høgskolen fortsette å arbeide med å implementere kvalitetssystemet i alle ledd i organisasjonen, og det arbeides for at tilbakemeldingsløyene for prosessuelle evalueringer fortsatt blir videreutviklet. Retningen i denne styrkingen i 2011 kjennetegnes ved at det sentrale organet Utdannings- og læringsmiljøutvalget involverer instituttlederene mer i høgskolens kvalitetsarbeid.

På et strategisk plan viser Høgskolen i Finnmark til at de har store utfordringer knyttet til rekruttering av studenter. Ledelsen ser det som viktig å ha kvalitet i alle ledd i kampen om studentene, og prioriterer å fortsette samarbeidet med Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Harstad. Høgskolen peker på behovet for faglig samarbeid og hensiktsmessig arbeidsdeling mellom institusjonene.

2.2 Komiteens utgangspunkt for evalueringen

Den sakkyndige komiteens hovedinntrykk etter gjennomgangen av dokumentasjonen og det innledende møte med ledelsen, er at Høgskolen i Finnmark har et godt gjennomarbeidet og oversiktlig kvalitetssikringssystem. Systemet har nå vært i funksjon gjennom flere år, og ble nylig revidert og utviklet videre. Implementeringen trer tydeligere fram og ansvarsforholdene i hele organisasjonen er mer velordnet og balansert. Systemet genererer, med sine forskjellige evalueringer og rapporter, betydelige mengder av informasjon, og det er gode rutiner for å systematisere informasjonen og bruke denne informasjonen i kvalitetsarbeidet.

Komiteen fikk inntrykk av at høgskolen har fulgt opp anbefalingene fra evalueringen i 2005 i første runde. Den opprinnelige versjonen av systemet virker å ha vært noe omfattende og litt lite stringent, mens den reviderte versjonen, som ble forelagt komiteen, og som på nåværende tidspunkt er implementert, virker velforankret, mer strukturert og veldimensjonert.

Det ble etter hvert komiteens oppfatning at det ikke var behov for en tradisjonell, bred gjennomgang av kvalitetssikringsarbeidet. Høgskolens egne betraktninger om sine særlige utfordringer i kvalitetsarbeidet ble også lagt til grunn.

Dette fikk komiteen til å trekke fram noen særlige kjennetegn ved høgskolen som kunne være interessante i et kvalitetssikringsperspektiv. Høgskolen i Finnmark har sin klare egenart gjennom sin geografiske beliggenhet, sitt noe begrensede rekrutteringsgrunnlag og variasjonsbredden i dette. Institusjonen er en relativt liten statlig høgskole som har behov for å profilere seg i forhold til den regionen den tilhører. Gjennom strategisk plan og ledelsens prioriteringer framkommer det et bilde av en høgskole som står oppe i flere og ulike omstillings- og endringsprosesser. I denne forbindelse er styret og toppledelsens insitamenter av betydelig interesse. Parallelt med dette framstår også avdelings- og instituttorganiseringen som interessant med involvering av både dekaner, instituttledere og fagansvarlige i eksplisitt operative funksjoner i kvalitetssikringsarbeidet. Komiteen ønsket av den grunn å se på ledelsesforankringen av kvalitetsarbeidet ved institusjonen som sitt ene fokusområde, og å ha et relativt bredt perspektiv på denne.

Kunnskapsdepartementets "blomst" visualiserer noen av de sentrale kjennetegn ved Høgskolen i Finnmark. Det er relativt mange, små og uensartede utdanningstilbud ved siden av de nevnte profesjonsutdanningene. Det er en stor andel med desentralisert undervisning og fjernundervisning. Mange studenter er godt voksne og studerer på deltid. Disse kjennetegnene aktualiserer hvordan det er mulig å utvikle og opprettholde evalueringsordninger som ivaretar disse særegne utviklingstrekkene. Høgskolen satser i dag, i tråd med sin strategi, på utvikling av nye samlingsbaserte og nettbaserte studier. Hvordan vil høgskolen klare å ta hensyn til disse endringene i kvalitetssikringssystemet? Denne refleksjonen førte fram til det andre fokusområdet for evalueringen, og komiteen besluttet å se nærmere på evalueringsordningene ved høgskolen.

2.3 Opplegg for hovedbesøket ved institusjonen

I forbindelse med innledende besøk på institusjonen ble det således etablert to fokusområder for evalueringen av kvalitetssikringssystemet ved Høgskolen i Finnmark. Disse ble:

1. Ledelsesforankringen av kvalitetsarbeidet
2. Evalueringsordninger ved høgskolen

På bakgrunn av denne innretningen på evalueringen ble det etterspurt mer detaljert tilleggsdokumentasjon. Det ble videre besluttet å gjennomføre et intervjuopplegg over to dager. Første dag ble drøftinger og videre dokumentasjon av ledelsesforankringen vektlagt, mens den andre dagen hadde evalueringsordningene som hovedinnslag. Det ble i flere møter benyttet nettmøte, for å trekke inn avdelingen i Hammerfest i samtale. Komiteen møtte også en representant for samlingsbasert undervisning i Kirkenes. Formålet var å drøfte de forskjellige temaene med en bred sammensetning av aktuelle aktører ved høgskolen. Både program for hovedbesøk og spesifisering av etterspurt tilleggsdokumentasjon er gjengitt under rapportens vedlegg.

3 Innretningen på evalueringen – de to fokusområdene

3.1 Ledelsesforankringen av kvalitetsarbeidet

3.1.1 Presentasjon

Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Finnmark er strukturert i forhold til det en kan betegne som kvalitetsområder, og i en årlig syklus. Den samlede studiekvaliteten er definert gjennom styringskvalitet, inntakskvalitet, programkvalitet, undervisningskvalitet, resultat-kvalitet og rammekvalitet. Disse kvalitetsområdene gir en struktur hvor kvalitetsmål, prosedyre og operativt ansvar framtrer som transparent og viser eksplisitt hvor de respektive ledelsesnivåene er inne. Det skiller mellom på den ene side ansvar for innhenting og analyse av data, og på den annen side oppfølgingsansvar.

Ledelsens håndtering av kvalitetssikring av utdanningen i et langsiktig perspektiv kommer spesifikt til uttrykk gjennom handlingsplan for studiekvalitet 2009 – 2012. Høgskolestyret vedtok handlingsplanen, relatert til de strategiske målene, 21. oktober 2007. Kvalitetsprioriteringene ble oppdatert og revidert 15. juni 2011. Det framgår at handlingsplanen er «et sentralt og avdelingsovergrepene redskap for målstyring og kvalitetssikring».

Sentralt i videreutviklingen av kvalitetsarbeidet var etableringen av Utdannings- og læringsmiljøutvalget, som ble opprettet av høgskolestyret 1. august 2010. Utdannings- og læringsmiljøutvalget ble etablert som et rådgivende organ, som koordinerer alle prosesser som har betydning for studiekvalitet i høgskolens kvalitetssikringsarbeid. Organets mandat favner både mål, strategier og standarder for studiekvalitet. Høgskoleledelsen er representert ved prorektor, studiedirektøren og to dekaner. Handlingsplanen er strukturert i forhold til de respektive kvalitetsområdene med angivelse av nye tiltak for gjeldende periode angitt med tidsramme, finansiering og operativt ansvar. Sentrale satsingsområder er Handlingsplan for rekruttering

vedrørende inntakskvalitet, tilrettelegging for nettstøttet undervisning under undervisningskvalitet og å utvikle standarder for infrastruktur ved de desentraliserte studiestedene under rammekvalitet.

Et skjematisk overblikk viser følgende deltakelse i kvalitetsarbeidet:

Styret har en rekke oppfølgingsoppgaver i forhold til de respektive kvalitetsområdene styringskvalitet, programkvalitet, undervisningskvalitet og resultatkvalitet. Rektors plassering er tung i forhold til bredden i oppfølgingsansvaret. Fra toppledelsen framstår også studiedirektøren som en meget viktig aktør i kvalitetssikringsarbeidet, og synes involvert i alle kvalitetsområdene med unntak av rammekvalitet. Dekanene er tungt inne på alle kvalitetsområdene, og instituttlederne har nå i det reviderte kvalitetssystemet fått utbygget sin rolle i kvalitetssystemet og er mer synlig innenfor både undervisningskvalitet, resultatkvalitet og rammekvalitet. Fagansvarlige framtrer tydeligst i forhold til undervisnings- og rammekvalitet.

3.1.1 Komiteens kommentarer og vurderinger

Den sakkyndige komiteen valgte å ha samtaler med toppledelse, styrerepresentanter, dekaner, instituttledere og fagansvarlige lærere for å innhente utfyllende informasjon om ledelsesforankringen av kvalitetsarbeidet. Videre gav dokumentasjonen i form av posisjonsskriv, systembeskrivelse, handlingsplan for studiekvalitet og årsrapport om studiekvalitet et fyldig grunnlag for å følge ledelsesinnslaget i systemet. Hovedinntrykket er at kvalitetssikringssystemet er godt forankret i alle ledelsesledd ved institusjonen.

Samtalene med høgskolestyret ga et innblikk i hvordan de var involvert i kvalitetsarbeidet ved institusjonen. Styret gav inntrykk av å forholde seg aktivt til kvalitetsrapportene, og av at den informasjonen som ble generert inn til styret, fikk en betydelig oppmerksomhet. Årsrapporten fra studentevalueringene ble lest nøye og utløste flere vesentlige diskusjoner i styret. Sentrale perspektiver i de strategiske drøftingene og oppfølging er spørsmålet om hvem man vil være og hvilken kompetanse man vil utvikle, likesom forholdet mellom aktivitet og økonomi, ble tenkt med i dette viktige leddet i kvalitetssløyfa. På bakgrunn av rapportene kunne det gjøres nye prioriteringer. Kvalitetsutfordringer som styret var opptatt av, var særlig dilemmaet mellom på den ene side å ivareta campus og på den annen side å styrke de nye desentraliserte utdanningstilbudene med de særskilte behovene for å sikre kvaliteten på samlingene og de ledsagende nettstudiene. Styret mente at kvalitetssikringsverktøyet var egnet til å gi relevant informasjon om institusjonens styrker og svakheter som grunnlag for videre strategisk arbeid.

I møte med toppledelsen ved Høgskolen i Finnmark framkom det at kvaliteten i utdanningen er et sentralt element i strategiplanen. Den framholdt at bare på grunnlag av en klar kvalitetsbevissthet kan man framstå som en institusjon som leverer det den har sagt den skal gjøre og slik framstå som en attraktiv høgskole. Ledelsen viste til at det formelle kvalitetssystemet ved inngangen til studieåret 2011/12 var godt på plass og ivaretok alle viktige kvalitetsaspekter. Å få styrket systemets funksjonalitet var således blitt et hovedfokus for institusjonen. Utfordringen videre medførte blant annet å få en tilstrekkelig og balansert informasjonsinnhenting fra studentene, hvor det allerede var prøvd en rekke ulike metoder for å styrke studentdeltakelsen. Det nyopprettede Utdannings- og læringsmiljøutvalget har nå en sentral plass i å bearbeide den informasjonen som kommer inn, og forsyner ledelse og styre med systematiserte framstillinger.

Samtalene med dekanene illustrerte deres plass i kvalitetssystemet. Når det gjaldt aggregering av evalueringsdata fra emneevalueringene, gikk disse via instituttleder som skrev sammendrag til dekanene, som på sin side gav sentral informasjon videre til årsplan om kvalitet. Av andre institusjonaliserte innslag i systemet, ble det pekt på månedlige møter med fagteamene med rom for referatførte tilbakemeldinger. Et annet sentralt innslag i dekanleddet er fem årlige møter mellom de respektive dekaner og representanter for studentene. Det ble presisert at det ikke foregikk noen siling av informasjon oppover i systemet, og at de var sikre på at klager og uholdbare forhold ble ført fram til relevante oppfølgingsansvarlige. Dekanene gir *de facto* informasjon både oppover og nedover i systemet. Saker kan føres fram til styret eller fram for drøfting i fagråd. Dekanenes syn er at de årlige kvantitative evalueringene tar opp felles problemstillinger for alle utdanningene, mens de prosessuelle evalueringene gir rom for studiets oppbygging og egenart.

Høgskolen har en instituttstruktur med relativt mange (9) institutter og respektive instituttledere. Derfor var det av betydning å identifisere dette nivåets rolle i kvalitetssikringen av utdanningen. Møtet med flere instituttledere genererte vesentlig og substansiell informasjon om kvalitetsarbeidet på instituttnivå. Når det gjaldt kvalitetssikringen av studieplanene, ble viktige kvalitetsprosesser generert i samspill mellom fagansvarlige på emner og respektive instituttledere. Komiteen så at fagrådene også var trukket inn i prosessen vedrørende kvalitetssikringen av studieplanutviklingen. Samtalene på institusjonen viste at instituttledermøtene fulgte opp kvalitetssikringsprosessen i neste omgang, og at relevante dokumenter gikk via dekanen til styret. Mer spesifikt framgår det at det er en fagkoordinator for hvert studieprogram. Gjennom møter med faglærer, instituttmøter og innspill fra studentene jobbes det *de facto* kontinuerlig med endringer. I sammenheng med kvalitetssyklus skjer det en årlig revidering av fagplanene. Et regionalt kjennetegn er at det tilføres en kulturalanalytisk vinkling til fagplanene med fokus på forskning i nordområdene. I konteksten desentraliserte utdanningstilbud er det videre de faste møtene med desentraliserte koordinatorene som er viktige og etablert i årshjulet. Instituttmøtene inkluderer alle ansatte ved instituttet. Her inngår fagkoordinatorene, som gjennomfører de prosessuelle evalueringene med studentene, og som fører vesentlige tilbakemeldinger direkte videre til instituttnivået.

Komiteen valgte å møte representanter for de fagansvarlige, da deres rolle i kvalitetssikringen så direkte angikk utviklingen av studieprogrammene. De små fagmiljøene som disse representerer, er utgangspunktet for en kollegial sløyfe med forbindelse til instituttleder som nærmeste aktør i systemet. Når det gjaldt fagteamene ble deres utviklingsdrøftinger referatført og lagt ut på fellesområdet. Emneevalueringene følger årssyklusen, slik at en sikrer at alle emner blir evaluert. De fagansvarliges nærhet til de prosessuelle evalueringene er også et vesentlig element i kvalitetssikringen på dette nivået.

Komiteen mener at høgskolen har et realistisk og produktivt syn på sin egen situasjon og på behovet for informasjon fra kvalitetssystemet. De sakkyndige oppfatter ledelsen som svært bevisst om kvalitetsarbeidet og dets betydning, og komiteen ser som et generelt trekk at de forskjellige ledelsesnivåene er godt integrert i kvalitetssystemet. De operative ansvarene er fornuftig fordelt innenfor rammen av en årssyklus, og det sentrale organet Utdannings- og læringsmiljøutvalget ser ut til å være en positiv nydannelse som kan skape videre helhetstenkning og utvikling av kvalitetssikringen av utdanningen.

3.2 Evalueringsordningene

3.2.1 Presentasjon

Høgskolen i Finnmark ble i NOKUTs anbefalinger ved den første evalueringen i 2005 anmodet om å gi særlig prioritet til arbeidet med å legge til rette for og stimulere til økt studentmedvirkning i kvalitetsarbeidet og i høgskolens virksomhet generelt. Høgskolen dokumenter at det er iverksatt flere tiltak for å få økt studentmedvirkningen. Det er ansatt parlamentsleder og organisasjonssekretær. Det er institusjonaliserte møter mellom ledelsen, ULM og studenttillitsvalgte, og rektor har ukentlige møter med studentparlamentsleder. Det har også blitt nedlagt et arbeid i å utvikle den årlige studentevalueringen og å gi gode rammer for de prosessuelle evalueringene som gjennomføres på emnenivå og rapporteres på avdelingsnivå.

Studentevalueringen er satt inn i en årssyklus, og legges ut på nett i mars. Den innlemmer alle studentene ved høgskolen, uansett kategori og studieprogram. Det er en skriftlig digitalisert studentevaluering som ble gjennomført for syvende år på rad som et viktig element i kvalitetsarbeidet ved institusjonen. Intensjonen med studentevalueringen er å avdekke sviktende studiekvalitet sett fra studentenes ståsted. Undersøkelsen konsentrerer seg primært om rammebetingelsene rundt undervisningen, men det stilles også spørsmål om opplevd undervisningskvalitet. Rapporten «Resultater fra studentevalueringen» presenterer de respektive data, og har oppsummering og anbefaling av videre tiltak for å forbedre studentenes studiehverdag.

Spørreskjemaet er litt utviklet fra året før, men endringene er ikke så store at resultatene ikke er sammenliknbare med forrige års resultater. Skjemaet omfatter programkvalitet, undervisningskvalitet og rammekvalitet. Totalt ble skjemaet sendt ut elektronisk til 1762 studenter. Av disse studentene responderte 789. Svarprosenten beregnes til 44,8 prosent. Svarprosenten er fortsatt under høgskolens mål som er minst 50 prosent deltakelse. Det er likevel en stigning på om lag to prosent fra året før, og den best besvarte undersøkelsen så lenge den har vært i bruk. Høgskolen konkluderer med at resultatene i rapporten bør benyttes retningsgivende i det videre arbeidet med å forbedre studiekvaliteten ved Høgskolen i Finnmark. Men svarene som er avgitt, gir en verdifull pekepinn på hvilke områder høgskolen har et forbedringspotensial.

Denne store årlige studentevalueringen suppleres av prosessuelle evalueringer som gjennomføres på emnenivå innen de forskjellige studieprogrammene. Disse evalueringene har en kortere tidshorisonnt og utføres i dialog med faglærer. Siden de gjennomføres på emnenivå, foregår disse hyppigere og kan gi grunnlag for å korrigere undervisningen underveis. Høgskolen er i bevegelse når det gjelder studentevalueringene og vil gå inn for at disse to evalueringsformene blir koordinert bedre. Høgskolen uttrykker at både de prosessuelle evalueringene og den årlige nettbaserte studentevalueringen må ses mer i sammenheng, og at den nettbaserte evalueringen er blitt omarbeidet i henhold til dette. Høgskolen ser at tilbakemeldingssløyfene ved de prosessuelle evalueringene bør styrkes og formaliseres ytterligere.

3.2.1 Komiteens kommentarer og vurderinger

Høgskolen har i løpet av de syv siste årene utviklet et systematisk opplegg i form av evalueringsordninger for å innhente informasjon om kvalitet i studiene. Studentene har per 2011 flere kanaler for å gi tilbakemeldinger på utdanningen. Studentenes synspunkter kommer fram gjennom prosessevalueringer på studieemnenivå, hvor interaksjonen med det faglige personalet er størst. Både skriftlig evaluering og samtaler med studentene inngår i dette dialogsystemet. Komiteen fikk også innblikk i hvordan de samlingsbaserte studiene på deltid ble ivaretatt. Rent praktisk ble det satt av tid en av dagene for evaluering, hvor det ble lagt opp til at alle fikk anledning til å avgi svar på disse obligatoriske samlingene. Resultatene kunne så systemiseres og tas med på neste samling. I denne sammenheng framstår også klassens time som en supplerende ordning for innsamling av nyttige evalueringsdata. Denne timen er timeplanfestet og gir rom for å ta opp alle sider ved utdanningen. Studentene kan velge om lærer skal være til stede og svare på spørsmål. Komiteen fikk det inntrykket at studentene var flinke til å gi tilbakemeldinger på hva de mente var mindre relevant. Men komiteen så også her det generelle trekket at studentene er mindre motivert for å evaluere opplegg som man er ferdige med.

Videre gir den store nettbaserte undersøkelsen, studenters deltakelse i ULM og studenttillitsvalges jevnlig dialog med ledelsen informasjon om hvordan utdanningene fungerer. Det har hvert år vært en positiv utvikling i deltakelsen ved nettevalueringen, og svarprosenten er om lag 45 prosent. Dette er etter komiteens oppfatning en positiv utvikling og et greit nivå. Det må også regnes inn at høgskolen har særskilte utfordringer ved å ha en stor del deltidsstudenter og studenter som følger desentraliserte og nettbaserte opplegg utenfor campus. Høgskolen har vært iherdig med å forsøke å trekke disse inn til aktivitet innen kvalitetssystemets rammer, og påminnelse- og informasjonsopplegget rundt evalueringen må betraktes som nærmest forbilledlig. Det er i denne sammenheng særlig relevant å vektlegge kvalitetssystemets betydning for alle studentgrupper. At det også er avsatt betydelige stillingsmidler for å styrke samarbeidet med studentene i kvalitetsarbeidet, synes å være en god prioritering. Likevel mener komiteen at det er potensial for å systematisere og styrke deltakelsen i kvalitetssystemet for den store gruppen av deltidsstudenter som deltar på desentraliserte undervisningstilbud.

4 Konklusjon – har Høgskolen i Finnmark et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanningen?

Den sakkyndige komiteen har i tråd med *forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* vurdert de respektive sidene ved kvalitetssikringssystemet og de vurderingene av utdanningskvalitet som institusjonen selv gjør. Vurderingen er gjort med utgangspunkt i NOKUTs kriterier. Komiteen sammenfatter her sine vurderinger i forhold til den strukturen som de fem hovedkriteriene gir.

1. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur

Kvalitetssikringssystemet ser ut til å fremme bred deltakelse i kvalitetsarbeidet ved institusjonen. Det er god orden og struktur på evalueringsplanen, studentene tas ofte med på råd, og det operative ansvaret for kvalitetsoppgaver er fornuftig fordelt ved institusjonen. Ledelsen er entusiastisk og følger opp med syn for forbedringer og utvikling. Informasjon og vurderinger er dokumenterte og

tilgjengelige. Det er likevel et utviklingspotensial i ytterligere å styrke studentenes deltakelse og få de studentdemokratiske organene mer systematisk med i kvalitetsarbeidet.

2. Mål, plan og ledelsesforankring

Kvalitetssikringssystemet er tydelig forankret i ledelsen og i besluttede organer på de ulike nivåene. Systemet er beskrevet, slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår. Det er en tydelig arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet. Et særtrekk er Utdannings- og læringsmiljøutvalgets sentrale rolle i systemet. I kvalitetssystemet er det operative ansvaret spesifisert i forhold til de respektive kvalitetsmålene og aktivitetene.

3. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene

Høgskolen har et systematisk opplegg i form av evalueringsordninger for å innhente informasjon om kvalitet i studiene. Studentene har flere kanaler for å gi tilbakemeldinger på utdanningen. Studentenes synspunkter kommer fram gjennom prosessevalueringer på studieemnenivå, hvor interaksjonen med det faglige personalet er størst. Videre gir den store nettbaserte undersøkelsen, studenters deltakelse i ULM og studenttillitsvalgets jevnlige dialog med ledelsen informasjon om hvordan utdanningene fungerer. Det foreligger et potensial i å utvikle relevansvurderinger.

4. Analyse, vurdering og rapportering

Høgskolen har gjennom sitt kvalitetssystem etablert et årshjul, som omfatter dimensjonene analyse, vurdering og rapportering. Høgskolen har oversiktlige og systematisk ordnede evaluering dokumenter og årsrapporter om studiekvalitet. Rapportene har likevel et potensial i retning av å aggregere resultatene av ulike interne evalueringer mer systematisk. Komiteen vil bemerke at rapportene på sikt bør utvikles i retning av å bli mer analytiske og problematiserende.

5. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring

Høgskolen i Finnmark kan vise til at evalueringene fører til endring og utvikling. Studentenes synspunkter blir tatt på alvor, og det framgår entydig gjennom denne NOKUT-evalueringen at ledelsen og de faglige miljøene er svært opptatt av å ta hensyn til hva studentene mener om utdanningen, og at ledelsen fører de sentrale tilbakemeldingene ut i tiltak. Dette er supplert av en høgskolekultur som kjennetegnes av å være innstilt på forbedringer og utvikling. Den sakkyndige komiteen mener likevel at bruken av resultatene bør tydeliggjøres og synliggjøres bedre, spesielt når det gjelder forhold som løses på laveste nivå ved institusjonen.

Kvalitetssikringssystemet ved Høgskolen i Finnmark er kjennetegnet av at det stimulerer til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur. Systemet har en mål-, plan- og ledelsesforankring, og det hentes inn dokumentert informasjon om kvaliteten i studiene. Det er også innslag av analyse, vurdering og rapportering i kvalitetssystemet, og kunnskapen brukes systematisk til kvalitetsforbedring. Etter den sakkyndige komiteens vurdering har Høgskolen i Finnmark et system for kvalitetssikring som er tilfredsstillende ut fra NOKUTs kriterier.

Den sakkyndige komiteen anbefaler at system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark godkjennes.

5 Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet

Med utgangspunkt i de vurderingene den sakkyndige komiteen har gjort av system for kvalitetssikring ved Høgskolen i Finnmark, har komiteen følgende anbefalinger for videre utvikling:

- De prosessuelle evalueringene utgjør et viktig innslag blant evalueringsordningene. Høgskolen bør forsøke å utvikle en mer koordinert praksis for gjennomføringen av disse.
- Det foreligger et utviklingspotensial i å gjøre oppsummeringene av evalueringene noe mer sammenfattende og analytiske, noe komiteen anbefaler, slik at bruken av resultatene kan tydeliggjøres og få ytterligere tyngde.
- Høgskolen anbefales å styrke arbeidet med å inkludere de mange deltidsstudentene på desentraliserte tilbud i kvalitetsarbeidet.
- Høgskolen anbefales å trekke ytterligere på kvalitetssystemet som et grunnlag for strategiske og operative planer og vedtak.

6 Vedlegg

6.1 Dokumentasjon fra Høgskolen i Finnmark

Dokumentasjon mottatt forut for innledende besøk

Ledelsens redegjørelse - Evaluering av kvalitetssikringssystemet ved Høgskolen i Finnmark 2011
Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Finnmark
Årshjul for kvalitetsarbeid
Årsrapport om studiekvalitet ved Høgskolen i Finnmark 2010
Rapporter og planer 2010-2011
Resultater fra studentevalueringen 2010
Handlingsplan for studiekvalitet 2009-2012
Kvalitetshåndbok for Høgskolen i Finnmark – startside
Strategiplan for Høgskolen i Finnmark 2009-2012
Pengegaloppen 2011- fordeling av tildelte midler
Organisasjonskart for Høgskolen i Finnmark
Oversikt over råd og utvalg ved Høgskolen i Finnmark
FoU og kvalitetssikring
Rapport fra arbeidsgruppe - kriterier for FoU-tid
Retningslinjer for fordeling av arbeidstid for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger

Dokumentasjon mottatt under eller forut for hovedbesøket

Styremøter 2008 – innkallinger, sakslister, møtereferater
Styremøter 2009 – innkallinger, sakslister, møtereferater
Styremøter 2010 – innkallinger, sakslister, møtereferater
Styremøter 2011 – innkallinger, sakslister, møtereferater

Protokoll instituttmøter – Avdeling for helsefag
Protokoll instituttmøter – Avdeling for NSF
Protokoll instituttmøter – Avdeling for PHF

Utdannings- og læringsmiljøutvalget – innkallinger og møteprotokoller 2010-2011

Klager behandlet av klagenemnda
Klager ikke behandlet i klagenemnda
Diverse klagesaker

Rapport og planer 2009-2010

6.2 Program for den sakkyndige komiteens hovedbesøk ved institusjonen

22. september 2011 – dag 1

- 08.45 Komitémøte
- 09.15 Møte med instituttledere
- 10.15 Møte med fagansvarlige
- 11.15 Møte med dekaner
- 13.15 Møte med styrerepresentanter
- 14.15 Møte med representanter for studieadministrasjonen
- 15.15 Komitémøte

23. september 2011 – dag 2

- 08.45 Møte med studenttillitsvalgte
- 09.45 Møte med studenter fra de respektive campuser
- 10.30 Komitémøte
- 12.15 Møte med ledelsen – rektor, prorektor, dekaner og studiedirektør
- 13.00 Avsluttende komitémøte

6.3 Sakkyndig komités mandat

MANDAT FOR SAKKYNDIGE KOMITEER VED EVALUERING AV INSTITUSJONENES KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Fastsatt av NOKUTs styre 5. mai 2003, revidert 17.12. 2008, tilpasset *Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* av 1. februar 2010.

Den sakkyndige komiteen skal evaluere institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningen, og vurdere om dette er tilfredsstillende i forhold til gjeldende forskrift og NOKUTs evalueringskriterier.

Komiteen skal gi en entydig og begrunnet konklusjon om hvorvidt institusjonens system for kvalitetssikring er tilfredsstillende.

Evalueringen skal gjennomføres med en konstruktiv holdning til institusjonen, og komiteen skal også gi råd om det videre kvalitetsarbeid ved institusjonen. Hvis evalueringen avdekker klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier, skal dette bemerkes i komiteens rapport. Komiteens vurdering skal baseres på følgende materiale:

- Institusjonens beskrivelse av kvalitetssikringssystemet.
- Dokumentasjon av utført kvalitetssikring / kvalitetsarbeid som institusjonen legger fram. Komiteen kan be om å få seg forelagt et hvilket som helst materiale som den anser at kan ha betydning for vurderingen.
- Komiteens erfaringer og funn ved institusjonsbesøk. Komiteen avgjør hvem den vil treffe og hvilke enheter den vil besøke.

Komiteen skal nedfelle sine vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i en skriftlig rapport. Komiteen skal kvalitetssikre rapportens faktiske opplysninger før den avgis.

Komiteen arbeider på oppdrag fra og avgir sin rapport til NOKUT. Oppdraget er avsluttet når NOKUT har fattet vedtak i saken. Inntil oppdraget er avsluttet, skal de sakkyndige ikke ta del i den offentlige debatt om saken.

6.4 NOKUTs evalueringskriterier

Evalueringskriteriene finnes i Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (tilsynsforskriften), vedtatt av NOKUT 27. januar 2011, Kapittel 3.

Kvalitetssikringssystemet skal frambringe den kunnskapen som institusjonen trenger for å kunne vurdere kvaliteten i studiene. Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, internt og eksternt, alle deler av studiet og alle formidlingsformer. Institusjonen skal ha faste rutiner og prosesser som i en årlig syklus frambringer, vurderer og anvender informasjon om det enkelte studium og om utdanningsvirksomheten generelt. Systemet skal bidra til at institusjonen vurderer resultatene i utdanningsvirksomheten, avdekker svakheter, iverksetter forbedringstiltak og foretar kontinuerlige vurderinger med sikte på kvalitetsutvikling. Vesentlig informasjon og vurderinger skal være tilstrekkelig dokumentert.

Institusjonen utformer sitt system, hvilke data og informasjon som inngår, og hvilken dokumentasjon det frambringer ut i fra egen størrelse, faglig profil og lokale behov. Jamfør også Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2-1. 7.

§ 3-1 NOKUTs evaluering

1. Sakkyndige oppnevnt av NOKUT vurderer institusjonens kontinuerlige og systematiske arbeid for å sikre og forbedre kvaliteten i utdanningen.
2. De sakkyndige skal foreta en helhetlig bedømmelse av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det, der kriteriene nevnt i § 3-1.3 ses i sammenheng, jamfør Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2.2.
3. Institusjonenes kvalitetssikringssystem evalueres ut fra følgende kriteriesett:
 - a. **Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur** NOKUT skal vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer, om det stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet engasjement og forbedringsvilje, og om informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige.
 - b. **Mål, plan og ledelsesforankring** NOKUT skal vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår, om det er forankret i ledelsen og besluttede organ på de ulike nivåer, om arbeids- og ansvarsfordeling i

kvalitetsarbeidet er fastsatt, og om selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov.

c. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene NOKUT skal vurdere hvorvidt sikring og vurdering i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, og om systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier.

d. Analyse, vurdering og rapportering NOKUT skal vurdere hvorvidt den informasjon som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledelsesnivå.

e. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring NOKUT skal vurdere hvorvidt tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.

6.5 Uttalelse til rapporten fra Høgskolen i Finnmark

NOKUT
Kronprinsens gate 9 Postboks 1708 Vika
0121 OSLO

Deres ref.:
24.01.2012

Vår ref.:
2009/761

Høgskolen i Finnmark
Postadresse: 9509 ALTA
Besøksadresse: Follums vei 31
Sentralbord: 78 45 05 00
Telefaks: 78 43 44 38
E-post: postmottak@hifm.no
www.hifm.no

Org.nr.: 974 652 331
Bankkto.: 7694 05 00830
Swift: DNEANOKK

Kontor/avd.: STUD/FORSK
Saksbehandler: Anne Mari Harper
Telefon direkte: 78 45 02 30

Dato:
05.03.2012

Rapport fra sakkyndig komite - evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Finnmark

Høgskolen i Finnmark har merket seg tilbakemeldingene fra NOKUTs komite og vil sørge for å følge opp dette i det videre kvalitetssikringsarbeidet. Høgskolen har for øvrig ingen merknader til rapporten.

Med vennlig hilsen

Anne Mari Harper
studiedirektør